

'Gas te duur voor zo'n energiearme teelt'

Cees Kerklaan: "Het kost bij de strelitzia jaren om een goede productie te realiseren."

Toen Cees Kerklaan ruim 4,5 jaar geleden de kans kreeg om opnieuw te beginnen, verruilde hij de rozen voor Strelitzia's. Omdat hij met het weinig energiebehoefte gewas relatief duur uit is met zijn gasketel, kiest hij voor een houtkachel.

TEKST EN BEELD: MARLEEN ARKESTEIJN

Vanaf 2004 wisten Cees en zijn vader Cor Kerklaan al dat ze met hun rozenbedrijf in Pijnacker moesten wijken voor woningbouw. Voor zijn vader was het een mooie gelegenheid om ermee te stoppen. Cees Kerklaan: "Als ik verder wilde gaan met rozen, zou ik op zoek moeten naar een bedrijf van zeker 3 à 4 hectare. In een kleiner bedrijf kun je niet meer tegen een fatsoenlijke kostprijs rozen telen. Maar ik voel me niet echt lekker bij een bedrijf van die omvang. Ik heb toen even alles op nul gezet en me afgevraagd óf ik wel verder wilde in de tuinbouw en als ik door zou

gaan waarmee. We hebben een bedrijf met 1 hectare glas gekocht in Nootdorp, een aantal mogelijke gewassen op een rijtje gezet en gekozen voor strelitzia."

Rustige, uitdagende teelt

Het is een rustiger teelt dan roos. Kerklaan: "In het oogstseizoen ga ik drie maal per week rond. De rest van de tijd ben ik bezig met overige werkzaamheden als blad snijden en gewasonderhoud. Mijn vrouw werkt ongeveer twee dagen per week mee. Met dit gewas heb ik minder concurrentie van importproducten. Wij kunnen in Neder-

land een betere kwaliteit produceren."

En er is een flinke drempel voor nieuwkomers. "Het gewas is niet te meristemen. Het kost jaren om een goede productie te realiseren. Van zaailing tot eerste bloem duurt vier jaar. Dat weerhoudt veel mensen. Wij hebben volwassen, gescheurde planten overgenomen van een teler. Op 1 juni 2006 hebben we geplant. Pas eind 2007 kwam de productie langzaam op gang. De jaarlijkse productie neem nog steeds toe. Het gewas kan uiteindelijk zo'n vijftien jaar meegaan."

Lage energiebehoefte, hoge kosten

Er is weinig over de teelt bekend. Er is nauwelijks contact tussen de telers onderling. Kerklaan heeft de teeltmethode deels meegekregen van de vorige eigenaar. Het areaal in Nederland is naar zijn schatting ongeveer 30 ha.

De strelitzia is familie van de banaan en komt uit Zuid-Afrika. Desondanks heeft de plant geen tropische temperatuur nodig. In de winter is vorstvrij houden voldoende. De oogstperiode loopt van september tot juni. De bloei is mede afhankelijk van de temperatuur. "Wij hebben twee afdelingen. Nu houd ik ze allebei op 10°C. Om de oogst te spreiden zouden we er een op 10°C en een op 18°C kunnen houden."

Toch zijn de energiekosten relatief hoog. "We hebben ondanks het geringe gasverbruik een grote aansluiting nodig. Met ons profiel van grootverbruiker gaat 35% van onze energiekosten naar vastrecht en transport. In een gewas als roos, waar 5.000 kuub per uur stoken haalbaar is, kun je de kosten uitsmeren over meer kuubs verstoekt gas. Onze ketel draait 1.600 uur. Dit resulteert in 850 vollast uren."

In een rekensommetje, uitgaande van een verbruik van 200 m³/uur en transportkosten van 100 euro/m³ per uur bedragen de capaciteitsgebonden (transport)kosten voor bijvoorbeeld een rozenteler, die 5.000 vollast uren draait 100 euro/5.000 uur = 2 eurocent/m³ transport en voor de strelitzia-

ateler 100/850 uur = 12 eurocent/m³. Daarbij komt volgens de teler nog dat grootgasverbruikers betere inkoopmogelijkheden hebben.

In een zoektocht naar alternatieven kwam hij, via een voorlichtingsbijeenkomst van de gemeente bij Wageningen Universiteit in Bleiswijk, terecht bij de houtkachel. Hij liet zich adviseren door energiespecialist Ronald-Jan Post van DLV Glas&Energie, die telers begeleidt bij hun energievoorziening en vragen naar warmte, koude en CO₂.

Houtkachel

Het traject startte in februari 2010. Kerklaan diende in de voorjaarsronde van de MEI-subsidie zijn project in. Omdat de ronde 'onderschreven' was en het project voldeed, werd de subsidie toegekend: 40% van het investeringsbedrag, dat een kleine 2 ton bedraagt. Hij koos voor een houtketel van K b, met een capaciteit van 500 kWatt. Dit komt overeen met een capaciteit van 55 m³ gas per uur. Als brandstof gaat hij chips van schoon resthout (A-hout) gebruiken, dat hij via een Pijnackerse transporteur bestelt.

Voor de ketel zijn een nieuwe milieuvergunning en bouwvergunning nodig. Daarom kan hij deze pas na februari 2011 laten installeren. De huidige ketel met gas-/oliebrander blijft naast de houtketel staan. Als de nieuwe houtstook probleemloos draait, gaat de gasaansluiting weg en gebruiken ze olie als noodvoorziening.

Buiten komt er een 80 m³ grote houtopslag van 11,80x2,40 en 4 meter hoog. Ter vergelijking: 2,2 tot 3,5 kilo hout komt overeen met 1 m³ gas, afhankelijk van het vochtgehalte van het hout.

Energiekosten

"In de houtopslag zit een bewegende bodem, die de chips via een vijzel naar de ketel transporteert. Een veiligheidssluis tussen ketel en opslag moet brand voorkomen."

's Winters zal de transporteur ongeveer twee maal per week langskomen, 's zomers eens per drie weken.

Hoe hoog zijn energiekosten worden, vindt Kerklaan lastig te zeggen. "Ze bestaan uit afschrijving plus rente en de inkoop van brandstof. De vaste kosten stijgen, de variabele kosten zakken. Zonder MEI-subsidie zou de terugverdientijd negen à tien jaar zijn. Dat is te lang. Op basis van de MEI-subsidie is de terugverdientijd vier jaar. Daarnaast krijgen we een energie-investeringsaftrek (EIA). Van de investering mag je 40% in mindering brengen op de fiscale winst. Als je niets verdient, kun je echter ook niets aftrekken. Daarnaast heb je nog de gewone investeringsaftrek, die afhangt van de grootte van de investering", aldus de teler.

Uitdaging

Volgens DLV-energiesdeskundige Post waren de hoge energieprijzen van 2008 een extra

Cees Kerklaan liet zich adviseren door DLV-energiesdeskundige Ronald-Jan Post.

impuls voor telers om naar alternatieven te zoeken. "Hout is een van de oplossingen. Het wordt beschouwd als een milieuvriendelijk alternatief."

De CO₂-reductie is 100% ten opzichte van het gebruik van fossiele brandstof. Nadelen zijn, dat de CO₂ niet bruikbaar is en dat elektriciteit uit biomassa nog duurder is. Dat is voor Kerklaan geen probleem, maar voor telers die belichten en/of extra CO₂ nodig hebben wel. Je ziet dus wel een trend dat mensen overstappen, maar waarvoor ze kiezen is maatwerk.

Alles bij elkaar

Cees Kerklaan: 'Ik ga naar Tuinbouw Relatiedagen omdat je er alle relaties bij elkaar treft.'

Cees Kerklaan stapte 4,5 jaar geleden over van roos naar strelitzia, toen hij ergens anders opnieuw moest beginnen. Bovendien heeft hij met dit gewas minder last van import en is de drempel voor telers om in deze teelt te stappen relatief hoog. Vanwege de relatief hoge transportkosten voor gas kiest hij voor een houtkachel.

SAMENVATTING

De plant heeft geen tropische temperatuur nodig. In de winter is vorstvrij houden voldoende.